

TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH-BUGUNGI KUNNING DOLZARB MUAMMOLARIDAN BIRI

Abdullayeva Rayxon Atanazarovna
UrDU "Maktabgacha ta'lim metodikasi"
kafedrası o'qituvchisi

Maxmudova Madina Ataxonovna
Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi
texnikumi, Xirurgik fanlar kafedrası mudiri

Annotatsiya. Ushbu maqola pedagoglarga mo'ljallangan bo'lib, ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning hozirgi kundagi samarali tomonlari va ulardan foydalanish usullari haqida ma'lumotlarga atroflicha to'xtalib o'tilgan.

Аннотация. Данная статья предназначена для педагогов и содержит подробную информацию об актуальных эффективных аспектах использования инновационных технологий в образовательном процессе и методах их использования.

Annotation. This article is intended for pedagogues and details information about the current effective aspects of using innovative technologies in the educational process and the methods of their use.

Kalit so'zlar: Ta'lim tizimi, buyuk maqsad, zamon talabi, motivatsiya, pedagogik texnologiya, innovatsiya, pedagogik faoliyat, innovatsion faoliyat, kasbga sadoqat.

Ключевые слова: Система образования, великая цель, потребность времени, мотивация, педагогическая технология, новаторство, педагогическая деятельность, инновационная деятельность, преданность профессии.

Key words: Education system, great goal, need of time, motivation, pedagogical technology, innovation, pedagogical activity, innovative activity, dedication to profession.

Mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustivor yo'nalishi sifatida e'tirof etilgan. "Bugungi kunda oldimizga qo'ygan buyuk maqsadlarimizga, ezgu niyatlarimizga erishishimiz, jamiyatimizning yangilanishi, hayotimizning taraqqiyoti va istiqboli, amalga oshirayotgan islohotlarimiz, rejalarimizning samarasi taqdiri eng avvalo, zamon talablariga javob beradigan yuqori malakali, ongli mutaxassis kadrlar tayyorlash muammosi bilan chambarchas bog'liq.

Bugungi hayotimizning hal etuvchi muhim masalalari qatorida ta'lim-tarbiya mazmunini tubdan o'zgartirish, uni zamon talabi darajasiga ko'tarish asosiy o'rinni egallaydi. Chunki jamiyatning yangilanishi, hayotimiz taraqqiyoti va istiqboli, amalga oshirilayotgan islohotlar samarasi taqdiri, respublika mustaqilligi va bozor iqtisodiyotiga mos ijtimoiy-iqtisodiy siyosatni shakllantirish-bularning barchasi zamon talablariga javob beradigan yuqori malakali mutaxassis kadrlar tayyorlash muammosi bilan chambarchas bog'liq. Kadrlar tayyorlash milliy dasturini amalga oshirishdagi asosiy tamoyillardan biri-bu ta'lim tizimini tuzilishi va mazmun jihatidan isloh qilish uchun o'qituvchi va murabbiylarni qayta tayyorlash bo'yicha ta'lim muassasalarning faoliyatini uyg'unlashtirish, ilg'or pedagogik texnologiyalarni, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga kiritish hisoblanadi. Ammo ilg'or pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar o'z-o'zidan ta'lim tizimiga kirib kelmaydi. Bu o'qituvchi faoliyati va uning motivatsiyasiga bog'liq jarayon. O'qituvchi faoliyatini o'zgartirmay turib, uning mas'uliyati va faolligini oshirmasdan ta'limda bir qadam oldinga siljib bo'lmaydi.

Akademik A.N. Leontev "Dunyoni idrok qilishning birinchi sharti-faoliyat, ikkinchi sharti-tarbiyadir. Faoliyat jarayonida kishilarning qobiliyati, bilim va malakalari shakllanadi, demak, faoliyat ham yangi ilmiy yo'nalish "O'qituvchining innovatsion faoliyati" tushunchasi paydo bo'ldi. "Innovatsion faoliyat" ushunchasini tahlil qilar ekanmiz: G.A. Mkritichyaning bu haqdagi fikri diqqatga sazovor: - "Pedagogika tajriba-sinov faoliyatining 3 ta asosiy shaklini ajratish mumkin: xususiy tajriba, tajriba sinov ishi, o'qituvchining innovatsion faoliyati.

Innovatsion faoliyat-pedagogning o'z kasbini takomillashtirishdagi mavjud shakl va vositalarni egallashga ijodiy yondashuvini nazarda tutadi. Ta'limdagi innovatsiyalar va innovatsion pedagogik faoliyat haqida barqaror va hammaga ma'qul bo'lgan ilmiy tasavvur va tasniflar shu paytgacha mukammal tarkib topgan emasligini ham e'tirof etish lozim. Bunday holatning asosiy sabablaridan biri ta'limga yo'naltirilgan ilmiy bilimlar tizimlari o'rtasidagi qiyinchilik bilan yengib o'tiladigan uzulishlaridi. Yana kattaroq sabab esa ta'limiy bilim va amaliy pedagogik faoliyat o'rtasidagi uzulishdir. O'qituvchi innovatsion faoliyatning sub'ekti va tashkilotchisi sifatida yangilikni yaratish, qo'llash hamda ommalashtirishda ishtirok etadi. U fandagi bilim, an'analardagi o'zgarishlar mazmunini va mohiyatini tahlil eta bilish kerak. Innovatsion faoliyat tushunchasi innovatsion jarayon kabi tushunchalar bilan bog'liq. Shu sababli bu tushunchalar mazmunini izohlamasdan iloji yo'q.

Innovatsiya-amaliyot va nazariyaning muhim qismi bo'lib, ijtimoiy-madaniy ob'ekt sifatlarini yaxshilashga yo'naltirilgan ijtimoiy sub'ektlarning harakat tizimidir. Bu g'oya nazariyasi mohiyatining yaratilishiga nisbatan turli yondashuvlar va fikrlar mavjud bo'lib, uning mohiyati borasida fanda yagona fikr mavjud emas. Innovatsiya

dolzarb, muhim ahamiyatga ega bo'lib, bir tizimda shakllangan yangicha yondashuvlar.

O'qituvchilarning innovatsion faoliyatga tayyorlash muammosiga murojaat etish jamiyatda innovatsion jarayonlar dinamikasining o'sib borayotganligini tushunish natijasida vujudga keldi. Uning tahlili faqat fan va texnika erishgan zamonaviy yutuqlardan foydalanishning o'z ichiga olmasdan, balki yangiliklarni izlash, yaratish, moslashtirish, tadbiq etish va olingan natijalarni qayta tekshirish kabi jarayonlarni ham qamrab oladi.

Innovatsion faoliyatning tuzilishini o'rganib chiqqan olimlardan biri V.Slastenin uni quyidagicha tuzilishga ega deb ko'rsatib o'tadi: "Innovatsion faoliyatning tuzilishi- ijodiy yondashuv, ijodiy faollik, yangilikni kiritish texnologik va metodologik tayyorgarlik, yangicha fikrlash, muomala madaniyati. Innovatsion faoliyatning darajalari: reproduktiv, evristik, kreativ, bo'lishi mumkin".

Innovatsion faoliyat davrida yangiliklar, innovatsiyalar, tom ma'noda ta'lim jarayoniga kirib keladi. Shu sababli ta'lim tizimidagi innovatsiyalarni pedagogik jarayonga kiritish 4 bosqichda amalga oshiriladi:

- Muammoni tahlil asosida aniqlash.
- Mo'ljallanayotgan ta'lim tizimini loyihalash.
- O'zgarishlar va yangiliklarni rejalashtirish.
- O'zgarishlarni amalga oshirish.

Yuqoridagi fikrlarga tayangan holda shunday xulosaga kelish mumkin. O'rganib chiqilgan ilmiy ishlarning aksariyati "Innovatsion faoliyat" tushunchasiga ta'rif berilgan bo'lsada, bu sohada hammaga ma'qul keladigan va innovatsion faoliyatning to'liq mazmunini ochib beradigan yagona ta'rif yaratilmagan, shuningdek, bu faoliyatni shakllantirish jarayoniga nisbatan yagona yondashuv mavjud emas.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, innovatsion faoliyat-bu ilmiy izlanishlar, ishlanmalar yaratish, tajriba-sinov ishlari olib borish yoki boshqa fan texnika yutuqlaridan foydalangan holda yangi texnologik jarayon yoki yangi takomillashtirilgan mahsulot yaratish bo'lib, uning progmatik xususiyati shundaki, u g'oyalar maydonida ham va alohida sub'ektning harakat maydonida ham amalga oshirilmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "Uzluksiz ta'lim sifat va samaradorligini oshirishning na'zariy-uslubiy muammolari" Ilmiy amaliy konferensiya materiallari. Samarqand: SamDU nashri.
2. "Elektron o'quv-metodik majmualar va ta'lim resurslarini yaratish metodikasi". Metodik qo'llanma, T: OO'V, 2010.

Internet ma'lumotlar.

1. www. "Ziyonet".uz
2. www.google.uz tarmog'idagi ma'lumotlar.